

0+

*“Поро пиалан улыт яндар шўман-влак:
цуло Юмын уажыт” (Мф. 5:8).*

ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК

2013 ий март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВΟΣЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 7-ТІК (51) №, 2017 ий июль

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший архиепископ Иоаннын благословитымыже почеш

Тый, Христос, илыше Юмын Эргыже ұлат!

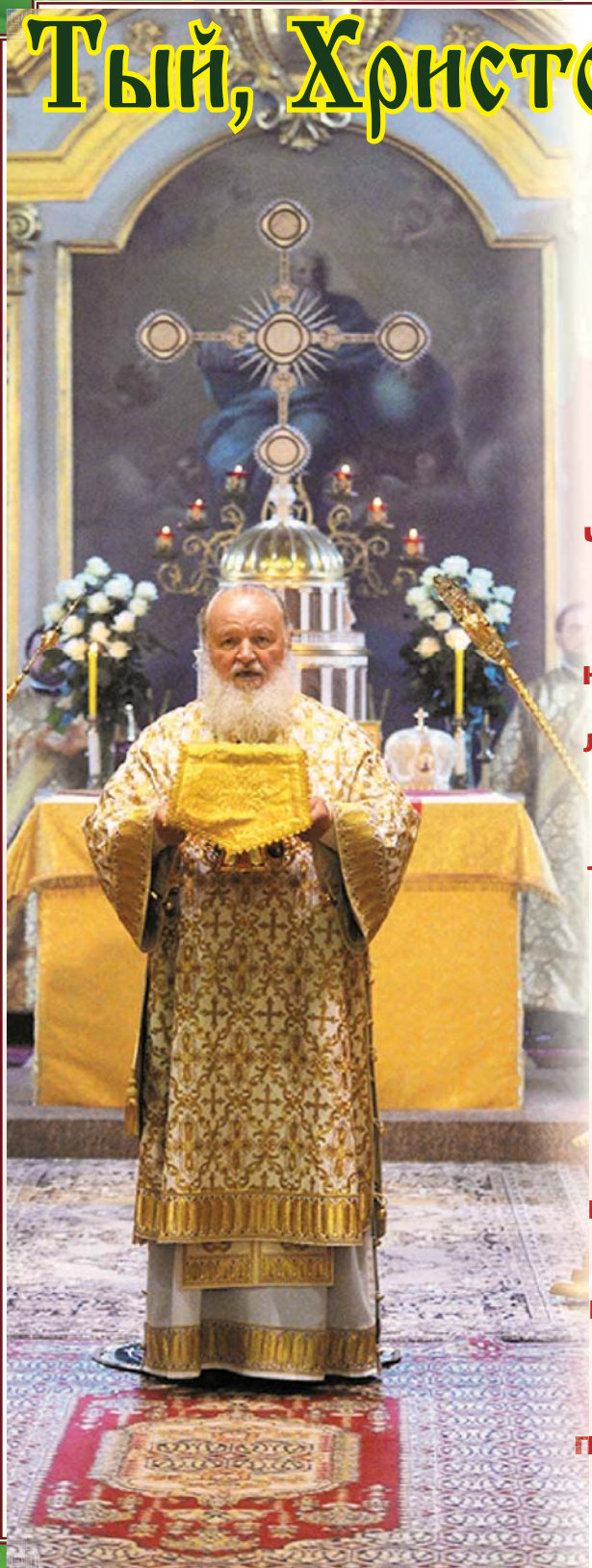
**СВЯТОЙ АПОСТОЛ ПЕТР ДА ПАВЕЛ
НЕРГЕН СВЯТЕЙШИЙ ПАТРИАРХ
КИРИЛЛЫН МУТШО**

**Святой апостол-влак коклаште эн
кугурак Петр да Павел лўмеш кугу
пайрем дене чыладамат саламлем!**

Черке айдеме кид дене ышталтын огыл,
тиде Юмын пашаже да Юмын эрыкше
шукталтмаш лийын.

Юмын эрыкшым кажне ен шуктышаш,
но шке лушкыдылыкшылан көра айдеме
чўчкыдын сулыкыш пура. Тыге ынже
лий манын, Христос Черкын илышыжым
Юмын куатше виктара.

Чылажат апостол-влак деч тўналын,
нуно тунам тўнялан мо нерген
таныклышаш улыт ыле? Тидым умылаш
Евангелий гыч таче лудмо ужаш
полша. Утарыше Господь йодын: «Ен-
влак Мыйым көлан шотлат?» Иктышт
Тудым Тынеш Пуртышо Иоаннлан,
весышт Илия пророклан, кумшышт
Иеремия але вес пророклан шотлат
манын вашештеныт. Утарыше Христос
тунам нунын деч йодын: «Теже Мыйым
көлан шотледа?» Ятыр жап Тудын дене
пырля лийын, ушан мутшым колыштын,
ōрыктарыше пашажым ужын, шўм-чон
куатшым паленыт. А шке шўмышкышт
нуно Утарыше Христосым пуртеныт але
уке, мландымбалне ыштыме пашажым
умыленыт але уке? Тидым вашмут гыч
палаш лийын. Христос чудым ыштен,
паремден, туныктен ойлен. Тидым тўжем
дене ен ужын, колын гынат, шукышт
Тудын кө улмыжым умылен кертын
Умбакеже - 2-шо лаштыкыште.

огытыл, а апостол Петр каласен: «Тый Христос, илыше Юмын Эргыже улат!» Иисус тудлан вашештен: «Ионан Симон эргыже, тый пиалан улат: тыланет тидым айдеме огыл, а Пылпомышысо Ачам почын».

Петр кугун тунемше лийын огыл, сандене чылашт ончылно тыге каласаш шке уш дене шонен шуын огыл. Тиде умылымаш тунамсе айдемын шинчымашыже деч күшнő лийын, Симон Петрлан тидым Пылпомыш почын.

Апостол-влакым Господь тўняшке Шке колтен. Мо нерген нуно таныклышаш улыт ыле? Нуно мом ужмышт да палымышт нерген чыным каласкаленит, сандене кызыт мемнан ныл Евангелий уло. Чыла туныктен ойлымын рўдыжлан апостол Петрын каласымыже кодеш: «Тый, Христос, илыше Юмын Эргыже улат!»

Мом «таныклымаш» манит? Кажне енын сай але осал, но шке шинчымашыже, тунеммыже, уш-акылже да опытош уло. Таныклымаш – тиде мо улетым весылан пуымыш. Тўня чылажымак огыл куанен налеш, шукужым колышташ да шўмыш пышташ ямде огыл. Кўлешан шонымаш, у шинчымаш але чын южо енлан ок келше. Тидлан ваштареш шогалыт, ўчашат, таныклыше еным поктылыт.

Таче лудмо Апостолышто Павел шкеж нерген тыге ойла: «Мыйым кыренит, чўчкыдынак казаматыш логалынам, ятыр гана колаш шушо гай лийынам. Кум гана тоя дене кыренит, ик гана ўмбакем кўм кышкеныт. Кум гана тенызыште корабельна шаланен. Мый вий пытымешке пашам ыштенам, чўчкыдынак малаш йон лийын огыл, шужымым да йўмő шумым чытенам, чўчкыдын пўтым кученам, йўштыштő вургем деч поснат лийынам».

Апостол Павел кузе эше илыше кодын? Тўрлő лўдыкшым тудлан чын Юмым палыдыме да шояк иза-шольо-влак деч гына огыл, тыгак шке тукум калыкше дечат чыташ логалын. Молан тудым кыренит, молан лишыл-влак деч тўрлő ойгым чыташ логалын? Юмын

Эрге да Айдеме Эрге Иисус Христос нерген чыным таныклыде тудо кертын огыл, садлан кōра тыгай нелылыкым чытен. Корнын чыла нелылыкшым паленак каен. Тудын мутшым колышташ шоныдымо-влак ваштареш лўдде ўчашен.

Апостол-влакын илышышт Римыште орланымаш дене мучашлалтын. Нерон кугыжа годым апостол Павелым керде дене руал пуштыныт, тудо жапыштак Петрым ыресеш унчыливуя пудаленыт.

Кызыт нунын пашаштым Черке шуя. Тиде таныклымаш ең-влакын илышыштышт да айдеме тукумын историйыштыже кугу вашталтышым ыштен. Христиан эра нерген умылымаш илышыш пурен, вет Господь Иисус Христосын Шочмыжо у курымлан тўналтышым пыштен да айдеме тукумын илыш пўрымашыжым вашталтен. Таныклыме пашам шуктышо-влак ۆрыктарыше лектышыш шуыныт. Кок тўжем ий эртен, а ме таче святой апостол-влак коклаште эн кугурак Петр ден Павел лўмеш пайремым эртарена. Нуным чапландарен, каласен кодымо мутышт дене уш-акылнам пойдарен, пашанам шуяш пенгыдылыкым налына. Тиде паша нигунамат куштылго да тыглай лийын огыл. «Иисус Христос – илыше Юмын Эргыже да тўням Утарыше» манаш пенгыде ўшанымаш кўлеш. Тиде ўшанымашын негызше – Господь Иисус Христос Шкежак!

Тўнялан таныклымына дене ме нигōланат йōраш она тōчō, шке шонен лукмо пашамат она ыште. Апостол-влакын пашаштым умбакыже ўнышын шуяш мыланна Юмын куатше полша. Тидлан шинчымашым ме ең-влак деч огыл, а Иисус Христос деч да Тудын каласен кодымыж гыч налына. «Иисус Христос – илыше Юмын Эргыже да тўням Утарыше» манын ме, архиерей, духовенство да ўшаныше калык – уло Черке – мут да илышна дене таныклышаш улына. Аминь.

Ончыкыжымат Шке порылыкетым пу

Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийын Православный рүдериштыже 5 июньшто «Шүм-чон изолык» журналын ўшанле авторч-влак дене вашлиймаш эртен. Эн ончыч Преподобномученица Елизавета лүмеш храмыште «Чылажланат Юмылан тау» акафист дене тауштымо молебеным марла служитлыме.

Умбакеже вашлиймаш Кусарыше комиссийын пөлемыштыже йыргешке ўстел семын шуйнен. «Шүм-чон изолыкын» тўг редакторжо протоиерей Николай Чузаев журналын просветительпашам кузе шуктымыж дене палдарен, шочмо марий йылмынам арален кодымо шотышто чон коржын ойлен да тиде пашашке мемнан журналнат шке надыржым пышта манын палемден.

Журналым сөрастарыше Денис Смирнов «Шүм-чон изолыкын» тачысе кечыже да ончыкылыкшо нерген шке ужмашыжым ойлен. Сылнымут редактор Анфиса Эманова автор-влакын возымаштышт могай ситыдымаш улмым да кузе туддеч коранаш лиймым палемден. Марий епархий пеленысе Кусарыше комиссийын пытартыш жапысе паша лектышаж дене уна-влакым Анастасия Чемекова палдарен. Кусарыше комиссийынак энже Надежда Федосеева олыкмарла савыкталтше «Шүм-чон изолыкын» тыгаяк журналым курыкмарла лукташ шўкалтышым ыштымыж нерген ойлыш. «Уанымаш» лўман журналым Надежда шкежак ямдыла.

Журналнан поро йолташыже, мемнан ўшанле авторна-влак шке илышышт, пашашт нерген каласкаленыт, у шонымашыштым, темлымашыштым луктын ойленыт. Тыге погынен мутланымаш ончыкылык пашанам саемдаш полша манын ўшанена.

Автор-влаклан пеш кугу тау. Вет шке

возымышт дене утларак еным Юмо деке лишемдаш полшат.

Вашлиймашке толшо кажне енлан шарнымаш пөлек-влакым кучыктымо. Тиде кече пайремыш савырныш, ўстембалне - тамле сий, а чонышто - куан, кумылна Юмын шўлыш дене чот нөлталтше ыле.

ТАУМ ЫШТЫМЕ МОЛИТВА

Мемнан Господь Иисус Христос Юмына, чыла чаманымашын да порылыкын Юмыжо, Тыйын чаманымашет висен керташ лийдыме, а айдемым йөратымашет нимучашдымын келге. Мыланна ыштыме кугу порылыкет верч ме таче Тыйын куатет деке йөрдымө кул семын брын да лўдын толына да чыла порылыкетлан уло чон дене таум ыштена. Тыйым, Кучен Ашныше да порым ыштыше Господьым, чапандарена, моктен мурена, кугуэш ужына, сукен шинчын, эшеат кугу таум ыштена. Тыйын висен керташ да каласен мошташ лийдыме чаманымашетым ўнышын сөрвалена: мемнан, Шке кулет-влакын, кызытсе кумалмынам кузе колынат да чаманен шуктенат, тыгак Тыйым да шке лишылна-влакым йөраташ, чыла поро пашам сайын шукташ ончыкыжымат Шке порылыкетым ит чамане. Ўшанле кулет-влак Тыйын порылыкетым налышт, святой Черкетым, тиде ола ден уло кундемнам чыла осал деч утаре, тынысым да ласка илышым пу. Тыланет, тўналтышдыме Тыйын Ачат да Икак улшо Эн Святой да Поро Шўлышет дене пырля, ик семын моктымо Юмылан, эреак таум ышташ, порым ойлаш да моктен мураш пўрө. Аминь.

ИКЫМШЕ ГАНА

Йошкар-Ола гыч православный волонтер-влак Николай Чудотворецын мощыжлан кумалаш да Москосо волонтер-влаклан полшаш миенит.

21 майыште Италийысе Бари ола гыч Москошко Российын историйыштыже икымше гана святой Николай Чудотворецын мощь ужашыжым конденит. 12 июль марте тудо Христос Спасительын храмыштыже лиеш, вара Санкт-Петербургыш нангаят.

Марий Эл гыч волонтер-влакым вашлийыныт, брифингыште ко могай сомылым шуктымым шеледенит. Икымше кечын ўдыр-

рвезе-влак Николай Чудотворецын мощыжо воктеке кумалаш лишемше ег-влак радамым эскереныт. Кокымшо кечын уремыште черетыште шогышо калыклан вўдым пуэденит, запискыштым наледеныт, йодышыштан вашештеныт. Кумшо кечын, 12 июньышто, православный волонтер-влакын кечышт годым эрденак Троице-Сергиев лаврыште Сергей Радонежскийын мощыжо воктене Юмын литургийыште лийыныт, поро пиалан Матронан мощыж деке миенит да Христос Спаситель храмыш пўртылыныт. А кастене Йошкар-Олаш тарваненыт.

ДИПЛОМ – КИДЫШТЕ

Епархийысе тунемме рўдерыште Рушарня школлаште туныктышо-влакын кумияш курсышт мучашлалтын.

Марий Элын түрлө районысо храмла пелен пашам ыштыше Рушарня школ-влакын 22 туныктышышт 15 июньышто владыкан кидше гыч дипломым налыныт. Нунылан «Катехизатор, рушарня школын педагогшо» квалификацийым пуэныт. Туныктышо-влак кум ий жапыште шинчымашыштым утларак келгемденит, ынде тиде шинчымашым йоча-влаклан пуат да Юмын утларак йўраташ, православийын йўлажым палаш да шукташ туныклат. «Шўм-чон изолык» журнална нуным чылаштым дипломым налмышт дене уло

кумылын саламла. Самырык тукумым порым, пашачым, пенгыде ўшаным кучышым куштымо пашаштыда Юмо полшыжо.

Жапдам ида чамане

Святейший патриарх Кириллын благословитлымыже почеш 2017 ий 21 майыште кумда элнан рӯдолашкыже, Руш православный черкыш, мундыр Италийысе Барий ола гыч Святой Николай Чудотворецын мощыжым икымше гана конденыт. Тиде сай увер радио, телевидений, интернет гоч пеш вашке калык коклашке шарлен, вет Николай Чудотворец - чыла калыкын ик эн йоратыме, йодмым вашке шуктышо святойжо. Сандене изижат-кугужат, шонгыенжат-самырыкшат тиде мощь ончылан кумалаш вашкеныт.

Мыйынат изи чонем вургыж йӱлен. Чыла сурт сомылкам кудалтен коден, кужу корныш каяш кумылем чотрак да чотрак лектын. Йошкар-Оласе православный рӯдерын паломник группыжым чумырышо Алевтина Петровнан спискышкыже вашке возалтым.

«Таче ом тарване гын, кунам Италийыш миен толын кертам?» - тыгай шонымаш вуй гыч лектын огыл. Игечылан келшыше вургемым, кочкышым чумырем, корнылан нумалтышем ямде лие. Пырля миен толаш Юмо йолташымат колтен, но осал тидым ужын, чытен кертын огыл, кумылым вашталташ тыршен, то ик энгек лектеш, то весе алмаштен лӱдыкта. Кумшыжлан корныш пырля кайышаш вес йолташ ала каяш, ала каяш огыл манын шонкала, кеч-кузе гынат, тиде искушений маналтеш. Пенгыде чон кумылет лиеш гын, Юмо шонымашетым благословитла, осалым шкенжым вожылтара.

Ик суткат пеле коклаште Москва олашкет Святой Николай Чудотворецын мощыж деке шке шоныш, йодыш дене, таум ыштен, миен толынна. Калык пеш чот шуко улмылан көра лу шагат йол ӱмбалне шогенна, а чонышто садиктак весела лийын, чон Святой Чудотворецын тропарьжым гына мура. Жапдам ида чамане, арамеш лиеш манын ида шоно. Миен толаш кумылдам кумыландем. Ӱмырна писын эрта, эртыше жапым вара пӱртылташ огеш лий.

Серафима КОРНИЛОВА.
Провой кундем.

МИРЛИКИЙСКИЙ АРХИЕПИСКОП СВЯТИТЕЛЬ НИКОЛАЙ ЧУДОТВОРЕЦЛАН МОЛИТВЕ-ВЛАК

Тропарь, 4-ше глас

Волгыдо кугу куан лийме кече дене Бар ола йывырта, да тидлан верч уло тӱня духовный муро-влакым мура: таче священный кугу куан кече, Святитель да Чудым ыштыше Николайын кугун пагалыме да шуко паремдыше капшым вес верыш кусарымаш. Мемнан верч шогышо Великий Николай, кузе шичдыме кече волгыдым колтымо йоллаж дене волгалтеш, ӱшанен сӱрвалыше-влак деч пычкемыш алгаштарымым да ойгым тугак поктен колто да утаре мемнам.

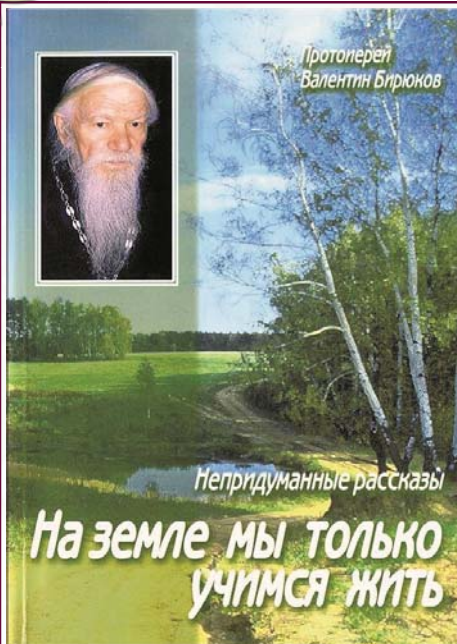
Кондак, 3-шо глас

Святитель Николай, эрвел гыч касвел марте тыйын капет шӱдыр гае кӱзен, тыйын кайымет дене теңыз святитлалтын, да Бар ола тый денет поро пӱрымашым налеш: пеш сылне, ӱрыктарыше да чаманыше Чудотворец, мемнан деке толынат.

Молитва

О, пеш Святой Николай, Юмылан чот йӱршӱ, мемнан шокшо аралтышна да чыла ойгышто вашке полшышына! Мылам, сулыканлан да тиде илышыште шӱлыканлан, полшо, мыйын чыла сулыкем, кудым самырыкем годым, уло курымем мучко паша дене, шомак дене, уш дене да чыла шижмашем дене ыштенам, мыйым проститлаш Господь Юмым сӱрвале да мыланем, эн сулыканлан, чонем лекме годым полшо; Господь Юмым, чыла чонаным ыштышым, мыйым южысо мытарстве да курымаш йӱсланымаш деч утараш сӱрвале да эреак Ачам, Эргым да Святой Шӱлышым, да тыйын чаманыше аралтышетым моктем, кызытат, керек-кунамат, курым-курым мучкак. Аминь.

Тыге лүмден шке книгажым Алтай велне шочын-кушшо да Новосибирск кундемесе Бердск олаште служитлыше 90 ияш протоиерей Валентин Бирюков. Тиде ен илыш корныштыжо пеш шуко ойгым ужын. Кандаш ияш улмыш годым ачажым, тўналтыш классласе туныктышым, председатель лияш тореш лиймыжлан кўра казаматыш петыренит, вольыкым поген налыныт, ешым сурт-пече гыч поктен луктыныт да моло раскулачиватлыме еш-влак дене пырля Томск областыш колаш колтеныт. Нимогай күзб-товар, нимогай ўзгар, шырпе, кочкыш деч посна тайга покшеке поктен конденит. Туге гынат илен лектыныт, эсогыл Макарьевка лўман ялым чонен шынден кертеныт.

Школ деч вара Валентин Омскыш, военный школыш, тунемаш каен. Тусеч Кугу Отечественный сарын тул лонгашкыже логалын, Ленинградым утарымаште лийын. Сар мучко лўдде оныштыжо ыресым нумалыштын, Юмын аралтышж дене илыше кодын, ятыр орден да медаль дене палемдалтын.

Валентин ача кумло ий угла черкыште служитлен. Илыме курымыштыжо Юмын чаманымашыжым, Тудын полшыжым шке шўм-чонышт,

«Мландымбалне ме илаш гына тунемына»

уш-акылышт, капкылышт дене шижше ен-влак дене палыме лийын. Нунын деч колмо историй-влакым «Мландымбалне ме илаш гына тунемына» книгашкыже пуртен.

Валентин ача воза: «Книгаште возымо гай пример илышыште моткоч шуко. Но лудшо-влак кокла гыч чыланжак огыл нуным шотыш налыт, очыни. Вет шукуж годым ме чон утаралтмашым огыл, а поянлыкым кычалына. Енын ойгыжым шотыш огына нал, тыгодымак мландымбалне тыныс илышым чонынена. Но мланде – тиде военный полигон, садлан мландымбалне шинчаш койшо да койдымо сар кая. Шўмыштынат духовный сарын тулжо йўла.

Шукынжо кызыт антихрист озаланаме пагыт деч лўдыт. Но шарныза: эн шуко ончыкылыкым айдеме тукым шке ышта. Юмо эреак йоратымашым, порылыкым шочыктен, а колымаш ден осалым – дьявол. Господь осалым садак сена, христианин уло шўм-чонжо дене Господьлан ўшана гын, тудлан нимогай антихрист лўдыкшў огыл...

А нелылык садак лиеш, да тудым илен лекташ куштылгак огыл. Кеч виян, кеч вийдыме, айдемылан польш кўлеш. Тиде польшым Господь пуа.

Курымашлык илыш верч осал ваштареш сар эре кая. Сандене, шергаканем-влак, Юмын шочшыжо-шамыч, те салтак лийза, пылпомышысо йоратымашым, курымашлык чыным аралыза! А Господь мыланна тўналтыш гыч мучаш марте чыла ямдылен. Ме шкеже гына ямдылалт шогышаш улына. Юмын Законжым шуктен, каже шагатыште, каже минутышто Юмын пўлекшым арален илышаш улына.

А книгаштем возымо историй-влак ўшаннам пенгыдемдат. Вет мемнан илышна – курымашлык илышлан ямдылыше школ. Мландымбалне ме

Пылпомышысо кугыжанышыште илаш гына тунемына. Юмылан тау, Тудо мемнам эше чыта, мемнан деч чон почын сулык касарымым да молитвам лудмым вуча». Тыгай иктешлымашым Валентин ача шке книгаштыже ыштен.

Лудса тиде савыктышым, ўшандам пенгыдемдыза.

Книга гыч ик историй дене тендамат палымым ыштена. «ЫРЕСДА ВАРА МОМ МЫЙ ДЕНЕМ ЫШТА?»

Юмылан ўшаныше-влакым поктылмо жапыште Новосибирскысе Чыла Святой лўмеш черкым кинотеатрыш савырыме улмаш. Залже пеш кугу лийын, но калык шагал коштын. 1990-ше ийла мучаште оралтым черкылан пўртылтенит. Службылашке калык тич погынен. Черке омсадўр дене куд метр кутышан сорта ужалыме лапкым шынденит, янда дене петыренит. Янда йымаке юмона, ырес-влакым, Юмо дене кылдалтше книга-шамычым пыштеныт. А кинотеатрын ончычсо вуйлатышыже ынде тиде кугу лапкыште ужалыше лийын. Умбакыже - 7-ше лаштыкыште.

Икана кечывал, службо пытымеке, черкыш кум рвезе пурен. Нуно шкеныштым пеш шакшын кученыт, эсогыл упшыштымат кудашын огытыл. Иктыже мыскыленрак йодын:

- Кушто тыште сатанист-влакын черкышт?

Удырамашын йыжынже каен колтымо гай лийын: шолышташ монь тўналыт гын, кузе тудо, илалше ен, кум таза пўрњеным сенен кертеш? Кычкыра гынат, батюшка алтарьыште ок кол. А рвезе-влак сырен лапке деке лишемыныт:

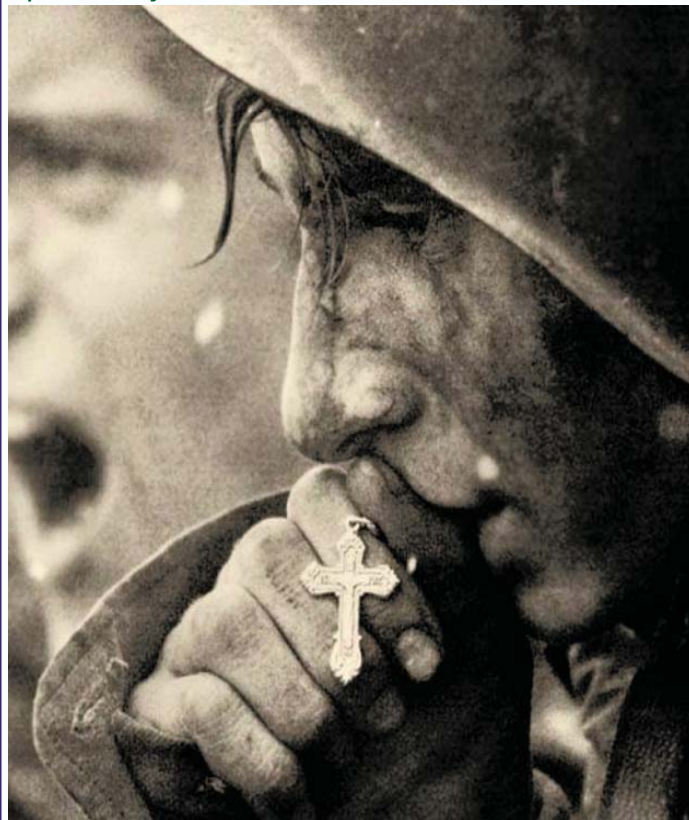
- Кўлеш-оккўл идол-влакым сакалтыл пытареныт!

Нуно юмонга-влакым тыге лўмденыт. Тиде жапыште ик рвезыже ырес-влакым ужын колтен да ўдырамашлан йыгыжгын воштылын ойлен:

- Ну, вот, кокай, тьят пален лий: мый сатанист улам. Мом вара тендан ыресда мый денем ыштен кертеш? А-ну, пу-ян!

ШЎРТӨ МУЧАШЕШ АРАЛЕН КОДЫШО

Отечественный сар годым тиде лийын. Ик руш ўдырамаш шке эргыжым сарыш ужатен. Рвезе сар деч ончычсо атеист шўлышеш кушшо улмаш да ыресым але марте чиен огыл. Аваже тудым благословитлен, шўйышкыжў ыресым сакен да пўртыл толмешкыже аралаш кўштен.

Аважым колыштын, самырык салтак сар корным ырес денак эртен. Но нунын частыштым немыч-влак йыр авыреныт, илыше кодшышт чыланат пленыш логалыныт. Строитлен шогалтыме салтак-влак ончычын немыч офицер ошкылын, кажныж ўмбак тўслен ончен. Жапын-жапын тудо чарнен шогалын, пленныйын онышкыжо плёткыжым шуен ойлен: «Еврей». Тиде еным салтакше-влак тунамак строй гыч луктыныт, тышанак лўяш ямдылыме тўшкаш нангаеныт.

Ыресым аралаш сугыньлен колтымо руш рвезе шемалге да кудыр ўпан лийын, сандене офицерын лишеммыже тудлан нимо сайымат сўрен огыл. Теве тудын онышкыжат плётко мучаш тўкнен да «еврей» мут шоктен. Пиалешыже, гимнастёркын луштарыме шўша коклаштыже офицер ыресын йылгыжалтмыжым ужын шуктен да, изишлан чарналтен, «Тидым кодыза» манын каласен.

Руш рвезын вачышкыже кидшым пыштен шуктышо немыч салтак, тудым коден, офицер почеш ошкылын. Пленный рвезе чытырыше кидше дене сангаж гыч йўштў пўжвўдым ўштылын. Илышыже шўртў мучаште кечыше ыреслан кўра аралалт кодмым раш умылен, тыге суапландарен колтышо аважым порын шарналтен.

А.ЭМАНОВА ямдылен.

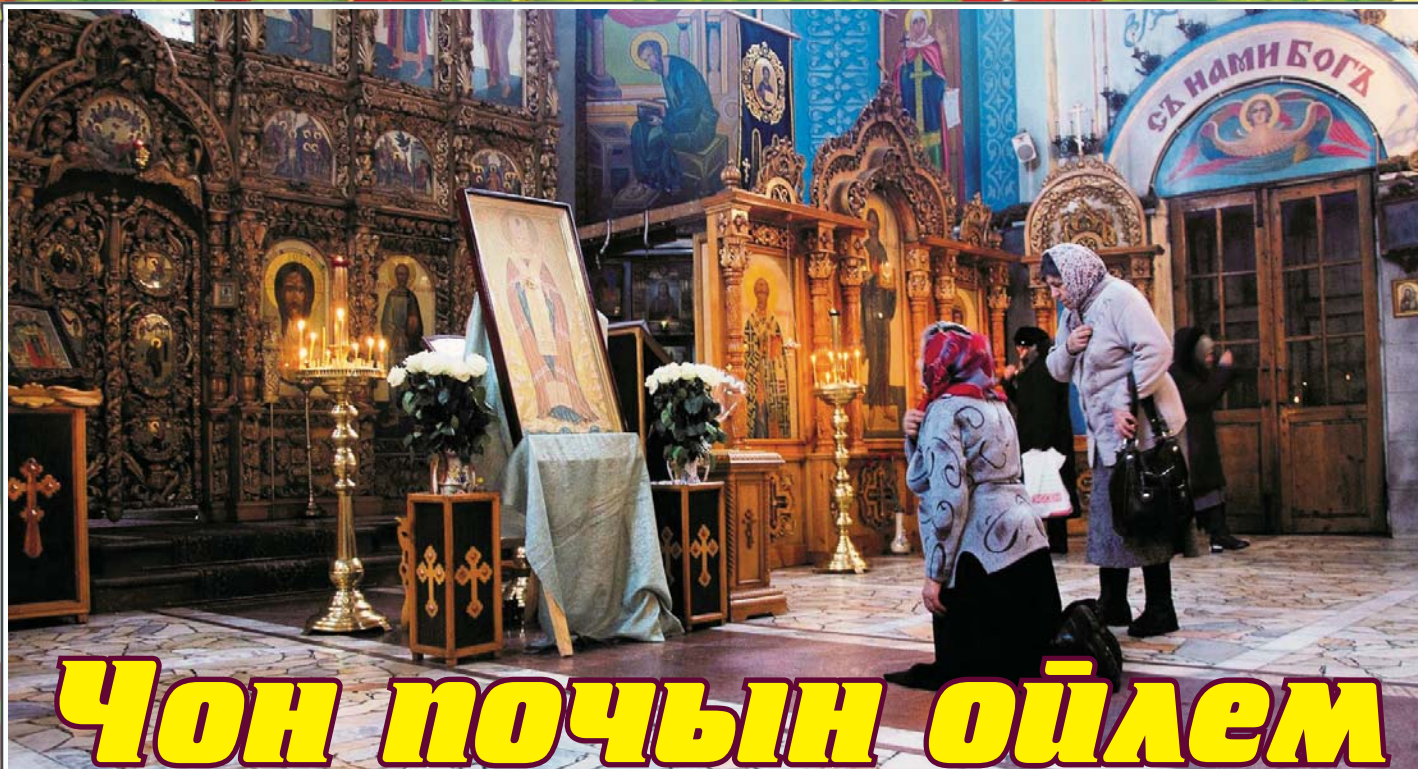
А.ЧЕМЕКОВА ямдылен.

«Господь, полшо! - ушыж дене ўдырамаш Юмым сўрвален. – Вет ыресым поген налеш да куржеш, а мый поктен ом шу... Ой, Юмыжат, арале!» Трук ўдырамаш чоныштыжо тугай ласкалыкым шижын колтен, лапке гыч эркин гына ик ыресым луктын. Ырес кидышкыже изиш гына тўкнен шуктен – рвезе кычкыраш, чытыраш тўналын. Йўкым колын, алтарь гыч Феодосий ача куржын лектын. Ужалыше ўдырамаш рвезе-влакын шкеныштым кузе кучымышт, Юмын храмым, Юмым, ыресым мыскылаш тўчымышт нерген каласкален пуэн. А рвезе эре кычкырен. Феодосий ача кугу капан, пенгыде пўрњен лийын, рвезын корштымо деч эсогыл кадыргыше кидшым шупшылын турамден да кидкопажым почын. Кудо турашке ырес тўкнен, тудо вер пуалын да какарген, а кидшым шўн шупшын шынден.

Ырес теве могай виян. Шкенжым «сатанист улам» да «мом тендан ыресда мый денем ыштен кертеш» манше рвезылан Господь шке вийжым ончыктен.

Чон почын ойлем

Черкыш нангайыше корным шке семын муаш неле, тидлан полшышо поро ен күлеш. Изи годым тыгай енже ковам ыле. Юмын пайрем лишемме годым мыланна тропарь ден кондакым да величанийым тунемаш күштен. Пайрем эрдене 6 шагатлан кынелынна да пошкудо селасе черкыш пырля каенна. Черкегыч пörтылмеке, пöлек шотеш мыланна 15-20 ыр оксам пуэден. Ме, йоча-влак, шке ача-авалан, ковалан мом налын кертны манын, кевытыште эше шонкалена ыле.

Кована уке лиймеке, варажат, кушкын шумеке, черке корныш шке уш дене савырнен омыл. 40 ияш улмем годым чот черланышым. Омыштем мылам каласышт: «Тый вашке колет». «А йоча-влакымжым кө онча?» – öрын йодым мый, но вашмут ыш лий. Изиш пареммеке, черкыш кайышым, үмырем шуяш йодын, Юмын сөрвалышым. Тыге уэш черкыш кошташ тунгалым.

Жап вет пеш писын эрта. Удырем кушкын шуо, ешан лие, уныкам пöлеклыш. Икмыняр жап гыч эргым школым тунем лекте, вузыш тунемаш пурыш. Экзаменыште баллже шагалрак лийынат, пеш неле жапыште кок ий оксам түлен туныкташ логале. Түлыде тунемаш манын, тудо кокымшо курс деч вара ешартыш экзаменым кучыш. «Мый математикым сайын палем, а руш йылме дене эре шагал баллым погем да лүдам веле», – ойлыш тудо экзамен деч ончыч. Мый изи уныкам вүдалтышым да черкыш кайышым. Юмын Аван Казанский юмонаже ончылно сөрвален кумальым. «Чүчүч верч кумал», – ойлем ныл ияш уныкамлан. Тудат шке семынже полышым йодеш. Экзамен деч вара эргым öрын ойла: «Тиде гана руш йылме дене ончычсо деч 15 баллан шуқырак лийын, сандене мыйым яра тунемше-влак коклаш кусарышт».

Вузым тунем пытарымекше тудлан пашам муаш неле лие. Мыняр вере йодаш миен, эре уто. Тыге тыршен тунем лекше рвезын паша укелан верч кумылжат волаш тунгале, меат пеш

тургыжланена. Тукумыштына кок акана черке хорышто мурат, мемнан верчат Юмын эре сөрвалат. Садлан көра ала-мо мыланем адакат омо кончыш. Омыштем кум тошкалтышан ош постамент үмбалне кугу ырес шога да йүк шокта: «Ыресыште кечышым шке эргыч верч сөрвале». Чыла омылан үшанаш ок лий манын ойлат вет. Но лишыл жапыште Юмын Аван пайремже ыле, сандене мый правительстве пöрт деч тораште огыл верланыше Успенский храмыш кайышым. Тушко пурен шогалмеке, шинчамлан омышто ужмо ырес перныш. Тиде ыресым тунам мый илышыштем икымше гана ужым да чылт öрым. Иисус Христосым кугу үшан дене чот сөрвалышым. Чынак вет, эргым сай пашам муын керте.

Эше икана тыгай öрыктарыше паша лийын каен. Вургем шүялташ ер серыште она дене лаве гайым ыштеныт ыле. Лаве түрыштö вүд келгытшат ситыше, метр угла лиеш. Упем тöрлаташ кидем нöлталме годым шöртнöй ыресем вургемыш пиже, цепочко күрлө, а ырес вүдыш кайыш. Ыресым мыланем пелашем шукерте огыл пöлеклен ыле, сандене пеш чаманышым. Эргымым үжын тольым. Тудо кузе-гына, мо дене гына ыш кычал, чыла арам. Вүдым гына лавыртыл пытарышна. Кастенат, эрденат Юмын сөрвалышым. «Ыресем ерым святитлаш күлеш лийын гын, тек ерешак кодеш. Шöртнөылан верч огыл, а пелашемиен пöлекше шерге улмылан мыланем тудым нумалаш пүралтын гын, муаш полшо» манын сөрвалышым. Эрдене ер түрыш миен шогалмеке, öрмем дене чуч волен шинчам. Ыресем вүдыштö сер воктенак йылгыж кия, кидым шуялтен, нимогай нелылык деч посна тудым луктым.

Христос Юмын, Юмын Аван, святой-влакын полышышт нерген черкыш миен каласкалаш шоненамак ыле. Тидын нерген лудшо-влакат пален шогышт да кугу үшан дене нуным эреак сөрвалышт.

Юмын кулжо Нина.

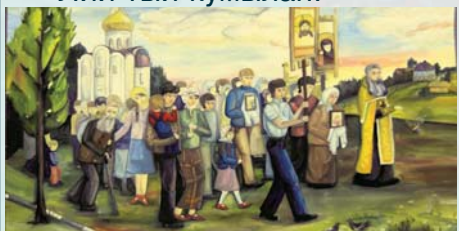
СЫЛНЕ ПОЧЕЛАМУТ-ВЛАК

ИЛЫШ

Илыш - тиде корно,
Илыш - тиде вий.
Тудын верч чот шого,
Пенгыде, тый, лий!

Илыш корно икте,
Көн тура, кумда.
Шыгыр корно веле
Волгыдыш конда.
Илыш ший памашла
Йыргыктен йога.
Нөргө, ужар пагыт
Пеш вашкен эрта.
Илыш - чылт пеледыш,
Пеледеш, кошка.
Умырлан пөлеклыш
Юмо мыланна.
Ош тўнясе илыш
Мо пеш шергакан?
Юмым лач мокташ
Лий тый кумылан!

КРЕСТНЫЙ ХОД

Чеве́р кече че́вертен
Сылне вершо́ремым.
Мый, пеледы́шым поген,
Крестный ходы́ш лектым.
Киды́шкем на́лам киндеркым,
Лум гай со́лыкыш шынде́м.
Шып, шы́лтен шинча́вүдемым,
Эн Янда́рым вашлийне́м.
Крестный ходы́м вүда́лтен,
Ончы́ толшо Юмы́н Авам
Пеледы́ш аршаше́м ден
Шокшы́н шокшы́н сала́млем.
Ял гыч шу́кын погы́нен,
Крестный ходы́ш ушнена́.
Юмы́н Авам ча́пландарен,
Кужу ко́рным эрте́на.

СВЯТОЙ ТРОИЧЫН ПАЙРЕМ

Чеве́р кече че́вертен
Пеш со́ралын вершо́рем.
Ал пеледы́шше те́мен
Изи сад-пече́мым.
Мый пеледы́шым по́гем
Святой Трои́це лу́меш,
Черкы́шке конде́н шаре́м –
Таче вет лы́шташ пайре́м.
Черкы́ш калы́кым по́ген
Святой Трои́це пайре́м.
Шүды́р тул сорта́м чү́ктен,
Госпо́дь Юмы́м со́рвалем.

Мария ЯКОВЛЕВА.
Морко район.

ПҮРТҮСЫН ШОЧШЫЖО

Ший вү́дан Э́лнет эне́рым
Кажне кечы́н мый у́жам.
Эне́рыште мо́дшо колжым
Эны́р дене кучала́м.
Шүшпы́к йў́кан ломбе́рлаште
Лы́шташ дене лу́нгалте́м,
Куку йў́кан куэ́рлаште
Муро се́мым се́малем.
Э́лнет се́рысе чо́ка шуды́м
Ший са́вам дене со́лем,
Шудо ко́класе изи мо́рым
Куэ́ куршы́шкем по́гем.
Чыла тиде по́янлыкым
Юмы́на пуэ́н акла́ш,
Пү́ртүс дене та́н келшала́н,
Поры́лыкым шо́чыкта́ш.

Галина КУЗЬМИНА.

ЙЫЛМЕ КУЧЫМО НЕРГЕН

Ача-коча-шамы́ч кү́штены́т
Тергы́ме чыным о́йлаш.
Осал чы́н дене келшы́ше
шо́ям
Умша гыч шү́ден огыты́л
лукта́ш.
Шү́меш кү́ын шуды́мо
шо́нымаш
Умшат гыч йо́ршы́н ынже ле́к.
Мутлана́yme го́дым
шү́ртнымеше́к,
Тек шо́нымаш шү́ртня умша́ш.
Пайда́м конды́дымо чы́ным
Ю́жгуна́м сайрак шы́лташ.
А осалы́м конды́шо шо́ям
Кү́леш тора́шке кудалта́ш.

ИЛЫШЫШТЕ

Вич ий ма́рте э́ргычым кугы́жа
гай ончо́,
Лучко́ ий темме́шке ку́л се́мын
кучо́,
А ва́ра ўмы́р мучко́ тудла́н
лий
Э́н ўша́нле да лишы́л йолта́ш.
Изи го́дым ушы́што – ача́ ден
ава́,
Кушкы́н шуме́ке – йо́ратыме
пела́ш,
А ва́ра – со́чшо ден уны́ка.
Шке не́рген шо́ныде ка́ена
вес тў́няш.
Палда́ра шке акшы́м са́рзе
кредалма́ште,
Полша́ш йодмо́ го́дым –
лишы́л по́шкудо́,
Нужна́ пагы́т го́дым – мото́р
ча́пле вате́,
Ойго́ толмо́ го́дым – йолта́ш
ден ро́до-шо́чшо.
Анастасия ЧЕМЕКОВА.

- Туныктен каласыме шомак -

Еш упачерыш илаш толын. Озавате пошкудо ўдырамашын мушмо вургемым кандырашке кошташ сакалымыжым окна гыч ужеш.

- Ой, ончо, вургемжым кузе удан мушкын, ола-вулан веле коеш, - ойла пелашыжлан.

Газетым кучен шичше марийже вуйымат ок савыре.

- Ала порошокшо уда, ала мушкынжак ок мошто. Вургемым ошын мушкаш тудым туныкташ логалеш, - шкенжынымак тўя ўдырамаш.

Пошкудын мушмо вургемже ола-вула улмо нерген ўдырамаш чўккыдын ўрын ойлен да марийжым йыгыжтарен шуктен.

Ик кечын ўдырамаш окнаш ончалын да кычкыралынак колтен: «Ончо, пошкудынан таче луктын сакуме вургемже могай яндар! Ойлем вет, айдемым веле огыл, маскамат туныкташ лиеш. Тудат шкеак тунем шуын, витне!»

- Тый чотак йонгылыш лийынат, тудо ончычат пеш арун мушкын моштен. Тиде мемнан

окнана пеш лавыран лийын. Мый таче эр кынельым да тудым сайынак мушкын нальым, - чоян ончалын, вашештен пўрўен.

Мемнан илышыштат чўккыдын тыге лиеда: енын койыш-шоктышыжым да сулыкшым тергыме олмеш, мыланна шке шонымашна ден шўмнан яндарлыкше верч тыршааш кўлеш.

ТАЗАЛЫКЫМ АРАЛЕНА

Снеге але вес семынже изимўр моторлыкшо да тамже дене веле огыл ойыртемалтеш. Тудо эше айдемын тазалыкшылан кугу пайдам конда.

Снегын мўржў капкылыште витамин ситыдыме годым - эн кўлешан эм. Сандене, снеге кўмеке, кажне кечын гаяк поген кочкаш тыршыман. Тыгак мўр пагарыш логалше кочкышым писын шулыктараш полша, кочмо шумым утларак тарвата. Анемий (вўрыштў кўртнў ситыдымаш) годым гемоглобиным нўлталеш. Капкыл гыч шлакым луктеш, вергыште але шекшкалташте погынышо кўм тыгыдемден кертеш.

Снеге лышташ ден вожшо кылмыме годым полшат, кўргыштў вўр йогымым чарен кертит, шондыгалта ден шекшкалтан пашаштым саемдат, корштымым чараш полшат да тулеч моло.

Снеге лышташым кенеж мучко погаш лиеш. Вожым эр шошым, лышташ лекмешке але шыжым, лышташ кошкен пытымеке лукман.

пурымеке, изи тулышто 15 минут шолтыман. Йўкшыктарыман, шўрыман да 1 стакан лийже манын, шолтымо вўдым ешарыман. Кечеш 3-4 гана 1 кугу совла дене подылман. Тиде чайым шўлен кертдыме годым йўман.

• Ик стакан шолшо вўдыш 1 изи совла снеге пеледышым пыштыман, 6 шагат шинчыктыман. Кечеш 4 гана 2 кугу совла дене подылман. Тыгай чай шўм корштымо годым полша.

Эмлалтме деч ончыч врач дене канашен налза!

ЧАЙ

• Ик стакан шолшо вўдыш 1 изи совла коштымо снеге лышташым пыштен йўаш гын, кылмыме черым лукташ, шолыгорнын, шўмын пашаштым саемдаш лиеш. Верге ден мокш корштымо годым тыгай чай полша.

• Ик стакан шолшо вўдыш 20 грамм тыгыдемдыме снеге лыштышым пыштен, 2 шагат шинчыктыман. Кечеш 4 гана 1 кугу совла дене подылман. Тыгай чай давленийым волташ полша.

• Термосыш 4 кугу совла коштымо лышташым пыштыман, тушко 2 стакан шолшо вўдым ешарыман да петырен, йўдвошт шинчыктыман. Кечеш 5 гана кочмо деч пел шагат ончыч стаканын 1/3 ужашыж дене йўман. Тыге кўргеш погынышо кў деч утлаш лиеш.

• Вож ден лышташым икнарак налман, тыгыдемден варыман. Ик стакан вўдыш 20 грамм вартышым пыштыман. Вўд шолаш

ИЮЛЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24/31	25	26	27	28	29	30

Пүтö

Пеш пенгыде пүтö

Пайрем кече

Кенжежын икымше тылзыже эртен кайыш. Игече йүштырак да йүран лиймылан көра пакчасаска, емыж начаррак шочеш манын шонымаш уло. Южо енжым тиде чотак тургыжландара. Молан тыге лиеш? Юмо мемнам монден мо? Уке, Тудо лишнак! Меже гына торленна, шүмнам йүштö шүлыш, осал туныктымаш, чынлан торешланымаш авалтен.

Ушаннам пенгыдемдаш июль тылзыште приходлаш Юмын угодникше-влакын мощыштым кондат: поро пиалан Матрона аванан, чот орланыше Георгий Победоносцын, преподобный Серафим Саровскийын да моло святой-влакын. Илышыште вашлиялтше нелылыкым, ойгым сенаш мыланна неле, сандене ме нунын деч полышым вучена.

Святой-влакын мощышт деч шуко ег öрыктарыше полышым налын да тиде тўнясе илыш корныжымат вашталтен. Вет нуно мыланна пычкемыш, йомын коштмо корно гыч лекташ да волгыдо, утаралтме корныш шогалаш полшат.

Юмын ойырен налмыже-влак, теат öрдыжеш ида код. Тыгай вашлиймаш эре ок лий. Юмылан йöрышö-влакын мощыштым йöратен вашлийза!

МОЩЫМ КОНДЫМО РАДАМ:

03.07-04.07 Свято-Никольский храм, Кожласола села
 04.07-09.07 Свято-Никольский храм, Звенигово ола
 09.07-10.07 Юмын Шочыктышо Пеш Святой Аван Леведмыже лүмеш храм, Кокшайск посёлко
 10.07-14.07 Юмын Аван Смоленский иконыжо лүмеш собор, Козьмодемьянск ола
 14.07-18.07 Святой Троице лүмеш храм, Козьмодемьянск ола
 18.07-19.07 Юмын Аван Владимирский иконыжо лүмеш черке, Владимирский села
 19.07-20.07 Святой Шүлыш лүмеш черке, Усола
 20.07-21.07 Свято-Никольский храм, Виловат села
 21.07-22.07 Господьын Волгалт вашталтмыже лүмеш черке, Кожваж
 22.07-23.07 Апостол-влак Петр ден Павел лүмеш храм, Кузнецово села
 23.07-24.07 Христос Шочмо лүмеш храм, Пайскырык села
 24.07-25.07 Свято-Никольский храм, Микрак села
 25.07-30.07 Архангел Михаил лүмеш храм, Юрино посёлко
 30.07-31.07 Христос Шочмо лүмеш храм, Арда села
 31.07-04.08 Свято-Ильинский храм, Килемар посёлко
 04.08-08.08 Юмын Аван «Державный» иконыжо лүмеш храм, Медведево посёлко
 08.08-09.08 Юмын Аван Казанский иконыжо лүмеш храм, Нурма села
 09.08-11.08 Юмын Аван Владимирский иконыжо лүмеш храм, Пурсанур
 11.08-12.08 Господь Юмын Вашлийме лүмеш храм, Азаново села
 12.08-16.08 Руш мландыште волгалтше чыла святой лүмеш храм, Советский посёлко
 16.08-20.08 Свято-Никольский храм, Куженер посёлко
 20.08-21.08 Святой Троице лүмеш храм, Мариец посёлко
 21.08-25.08 Царственный Страстотерпец-влак лүмеш храм, Марий Турек посёлко

3 – Святитель Гурийын, Озангысе архиепископын, кечыже.

6 – Юмын Аван Владимирский иконыжын кечыже.

7 – Христос ончыч Толшо святой пророк Иоаннын шочмо кечыже.

8 – Муромысо князь Петр ден княгиня Феврониян кечышт.

10 – Оптинысе преподобный Амвросийын кечыже.

11 – Преподобный Сергей ден Германын, Валаамысе чудотворец-влакын, кечышт. Юмын Аван «Троеручица» иконыжын кечыже.

12 – Апостол-влак коклаште эн кугурак Петр ден Павелын кечышт.

13 – Чыла моктымо да чапле 12 апостолын погынышт.

15 – Юмын Аван кугун пагалыме ризыжым Влахернысе храмыш пыштыме кече.

17 – Святой орланыше Николай кугыжан ешыжын колымыжым шарныме кече.

18 – Преподобный Сергей Радонежский ден чот орланыше да Юмылан йöрышö кугу княгиня Елисаветан кечышт.

21 – Юмын Аван Казанский иконыжым мумо кече.

24 – Апостол-влак дене төр улшо кугу княгиня Ольган кечыже.

25 – Юмын Аван «Троеручица» иконыжын кечыже. Марий епархийын пайремже.

26 – Архангел Гавриилын погынжо.

28 – Апостол-влак дене төр улшо кугу князь Владимирын кечыже.

31 – Тўнямбалысе куд Погынышто лийше святой ача-влакын кечышт.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК"

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 3.07.2017 ий. 0+ - знак информационной продукции согласно Федеральному закону от 29.12.2010 г. №436-ФЗ

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, "Типография №1" "Куба Принт" ГК ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.

Адресше: 424000, Йошкар-Ола, Эшкинин урем, 106, 106 пöлем.

Редакцийын да издательын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.

тел.: (8 8362) 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru

Интернетыште сайт: eparhia.ter12.ru

Редакционный советым вуйлатыше: протоиерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев, Д.Смирнов, А.Чемекова, А.Эманова.

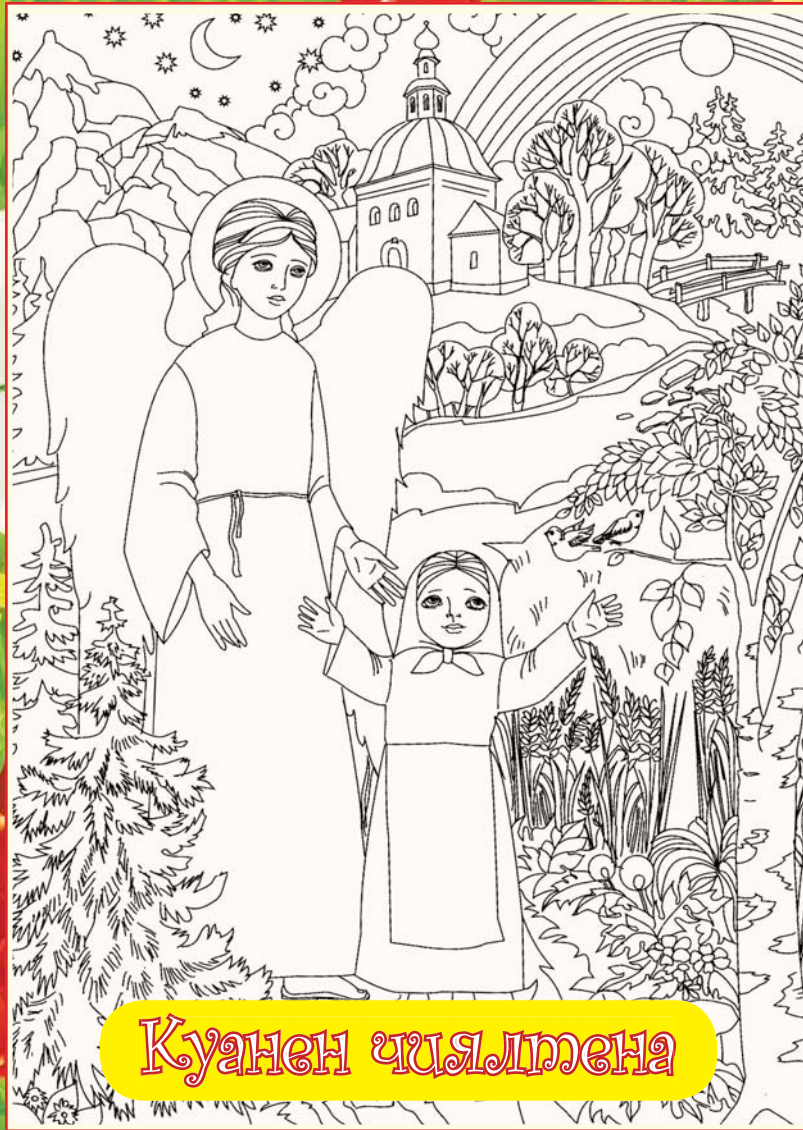
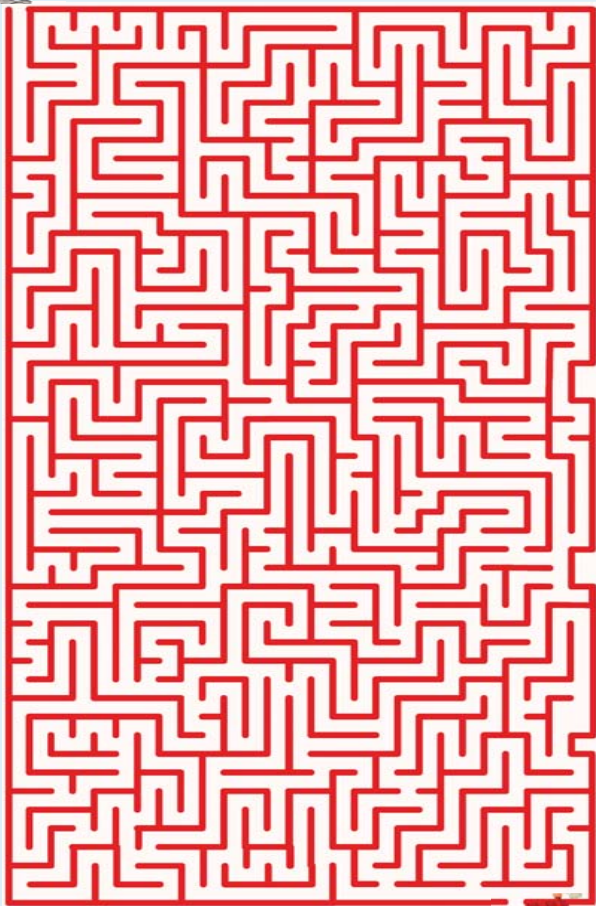
Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлö лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОGYЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

КОРНЫМ КЫЧАЛ МУАШ ПОЛШО

Куанен чылытена

ЕМЫЖ-ВЛАКЫН ЛҮМЫШТЫМ МАРЛА КАЛАСЫЗА

Кажне кундемын шке моторлыкшо, шке ойыртемеже,
пүртүс поянлыкше. Саскам погымыда годым лийше историйым
мыланна возен колтыза.

